

Vsi učitelji, ki so dovršili bogoslovno-učiteljsko šolo v Prizrenu in so imenovani za učitelje izza dne 1. oktobra 1907. pa do sedaj, istotako drugi učitelji (učiteljice) iz točke III. in IV. omenjene uredbe za učitelje južne Srbije in njenih izpremembah imenovani za učitelje (učiteljice) izza dne 1. oktobra 1907. do osvoboditve teh pokrajin, se predstavljajo za stalne učitelje (učiteljice) s plačo po službenih letih, toda proti temu, da v roku dveh let po demobilizaciji opravijo praktično učiteljsko preizkušnjo.

Njih se vračunajo tudi v službena leta za pokojnino in poviske ves čas, ki so ga prebili v službi, z omejitvijo poslednjega stavka člena 30.a) tega zakona.

Člen 39.

Člen 39. zakona o narodnih šolah se izpreminja ter se glasi:
Začasnim učiteljem (učiteljicam) gre letna plača 1000 dinarjev, nadalje brezplačno stanovanje in kurivo. Do pokojnine in poviskov nimajo pravice.

Člen 41.

Člen 41. zakona o narodnih šolah se izpreminja ter se glasi:
Otroška vrtnarica začneja z letno plačo 1200 dinarjev.

Do svršetku vsakega četrtega leta dobi po en povisek v znesku 300 dinarjev. Ti poviski so vsaka skupaj trije, tako da znaša poslednja plača 2700 dinarjev; kadar dovrši 30 službenih let, dobi istotoliko pokojnine. Pravico do pokojnine dobi tudi po desetih letih stalne službe, in sicer za prvih deset let 40% svoje plače in za vsako nadaljnje leto po 2,4%. Pokojnina se mora dobiti samo zaradi bolezni ali nesposobnosti za delo.

Otroška vrtnarica dobiva brezplačno stanovanje in kurivo ali oškodajno za to.

Nov člena 88.

Minister za prosveto naj na podstavi pooblastila, ki ga dobiva s tem zakonom, vse odredbe o novih plačah po teh izpremembah zakona o narodnih šolah za krajevno Srbijo z dne 19ega aprila 1904. razširi na vse učitelje (učiteljice) in otroške vrtnarice narodnih (puckih, ljudskih) šol, doslej obstoječin na ostalem ozemlju kraljevstva Srbov, Hrvatov in Slovencev, istotako ostale šole, ki bodo odsindob proglašene za take.

Člen 88. a)

Prevod učiteljev (učiteljic) in otroških vrtnaric na nove plače se izvri v vsem kraljevstvu najkasneje do dne 1. decembra 1919. Plačujemo naj se iz državnega proračuna.

Nov člen 89.

Ta zakon stopi v veljavo, ko ga krati podpisje in ko se objavi v „Službenih Novinah kraljevstva Srbia, Hrvatov i Slovenaca“.

V Beogradu, dne 23. julija 1919.

Aleksander a. r.

Za popolno gmotno izenačenje učiteljstva z ostalim državnim uradnistvom.

Ljubljana, 26. nov. 1919.

Naša slutnja, da bodo v Beogradu smatrali učiteljstvo kot državne uradnike s posebnim statusom se je deloma uresničila. Dasi se ni sprejeta službena pragmatika za državne uradnike, vendar je gotovo — kakor prihajajo zaupne vesti iz Beograda — da vlada ne smatra vstetega v tej pragmatiki učiteljstva, izven onega, ki je že pod staro vladavino bilo pristevano kot državno uradnistvo.

„Zaveza“ je storila vse korake, istotako druge učiteljske organizacije v kraljevstvu, da bi bilo učiteljstvo uvrščeno v gmotnem oziru s pragmatiko ostalega državnega uradnistva, toda do sedaj se to še ni posrečilo.

Gotovo pa je, da učiteljstvo ne bo moglo ostati pri dosežani uvrstitvi in se bo moralo boriti z vsemi sredstvi za to, da se njegovi službeni prejemki urede tako, da bodo popolnoma enaki državnemu uradnistvu one stopnje, ki ima enako izobrazbo kakor učiteljstvo; ne pa, če primerjamo prejemke, ki jih določa novi zakon učiteljstvu in dohodke, ki jih daje službena pragmatika državnim slugom z ljudsko šolo, da so prejemki državnih slug na podlagi nove pragmatike in prejemki učiteljstva na podlagi novega zakona, popolnoma enaki.

Taka ureditev je krivična za učiteljstvo in smo s tem razmerjem popolnoma zopet na predvojnem razmerju, posebno, če upostevamo naraščajočo življenjsko draginjo.

Trdi se tudi, da bi bilo učiteljstvo z uvrstitvijo v splošno državniško pragmatiko na slabšem, ker se ne ve, kaka izvršilna naredba bi bila izdana k tej pragmatiki. Naša skrb je, da ne bo slabejša, kakršne določbe so dosedaj v veljavni Res je, izvršilna naredba od deželne vlade za Slovenijo glede ureditve učiteljskih plač ni slaba; toda kaj nam daje novi zakon v tem pogledu? Se manj, ker strokovnega učiteljstva sploh ne omenja in je tudi v drugih pogledih pomanjkljiv.

Gre za princip, da se službena leta štejejo od usposobljenostnega izpita nadalje in s tem je rešena vsa skrb o izvršilni naredbi, in da se strokovno učiteljstvo uvrsti za stopnjo višje. Drugače naj stopijo v veljavo enake določbe kakršne so dosedaj po prevratu bile uveljavljene, z onimi izpremembami, ki jih je učiteljstvo zahtevalo tekoma zadnje dobe potem svoje organizacije.

„Zaveza“ je posredovala najprej brzojavno v tej zadevi v Beogradu, razposlala je pa tudi ministru dr. R. Lukiniću, kot predsedniku komisije za službeno pragmatiko sploš. drž. uradništva, min. preds. dr. Lj. Davidoviću, ministru prosvete, ministru dr. A. Kramerju, ministru Ant. Kristanu, „Udruženju srbskega učiteljstva“ in „Demokratski zajednici“ sledečo

Spomenico:

Z zakonom z dne 23. julija 1919 razglašen v „Službenih Novinah kraljevstva SHS“ štev. 86, se je izpremenil in izpopolnil zakon o narodnih šolah z dne 19. aprila 1904. Med drugimi važnimi dodatki in izpremembami v tem zakonu je posebno važen člen 39., ki se glasi oслеj: „Stalni učitelji (učiteljice) so državni uradniki.“ V nadaljevanju določa ta člen učiteljske plače po nastopni razpredelnici: Začasni učitelji dobe 1000 dinarjev na leto.

Stopnje	Plača	Leta
I.	5000 din.	3
II.	4600 „	3
III.	4000 „	3
IV.	3700 „	3
	3300 „	3
	3000 „	3
	2700 „	3
	2400 „	3

Učiteljstvo po vsem kraljevstvu SHS je z veseljem pozdravilo zakonsko določilo, da se ljudsko-šolsko učiteljstvo podržavi, da se v sankcioniranem zakonu učiteljstvo prizna za državne uradnike; tudi s poviskom plač je bilo učiteljstvo takrat zadovoljno.

Minuli dnevi pa so prinesli ljudsko-šolskemu učiteljstvu veliko razočaranje. Osrednja vlada je izdelala načrt zakona o začasnem izenačenju plač in nekaterih drugih odnošajev civilnih in vojaških državnih uslužbencev. V tem načrtu se ljudsko-šolsko učiteljstvo nikjer ne omenja. Ne vemo, ali naj pod skupnim imenom »državni uslužbenci« razumemo učiteljstvo ali ne? V smislu zgoraj navedenega zakona bi to moralo biti. Ker sedaj veljavni šolski zakon prizna ljudsko-šolsko učiteljstvo za državne uradnike, mora imeti učiteljstvo tudi enake dohodke z državnimi uradniki z isto izobrazbo.

Načrt zakona določa uradniške plače po nastopni razpredelnici:

Razred	Plača in plač. stopnja	Aktiv. dokl.
IV.	3 l. 15.000 din.	3.000 din.
	4 l. 13.000 „	
V.	3 l. 12.000 din.	2.400 din.
	4 l. 10.000 „	
VI.	3 l. 9.600 din.	1.920 din.
	3 l. 8.800 „	
	3 l. 8.000 „	
VII.	3 l. 7.200 din.	1.680 din.
	3 l. 6.600 „	
	3 l. 6.000 „	
VIII.	3 l. 5.400 din.	1.380 din.
	3 l. 5.000 „	
	3 l. 4.600 „	
IX.	3 l. 4.200 din.	1.200 din.
	3 l. 3.900 „	
	3 l. 3.600 „	
X.	3 l. 3.300 din.	960 din.
	3 l. 3.000 „	
	3 l. 2.700 „	
XI.	3 l. 2.400 din.	720 din.
	3 l. 2.100 „	
	3 l. 1.860 „	

Po predizobrazbi razdeli načrt uradnikov v 4 skupine. Po vsej pravici mora vlada uvrstiti ljudsko-šolsko učiteljstvo v skupino B, ker je matura na učiteljsku enakovredna z maturo srednje šole. Nikakor nas ne more vlada uvrstiti v skupino C, ker se sprejemajo gojenci v I. letnik na učiteljsku s štirimi razredi srednje šole ali s popolno meščan. šolo in potem morajo študirati še štiri leta na učiteljsku. Javno je torej, da morajo biti ljudsko-šolski učitelji uvrščeni v skupino B, ki naj prično službo z X. in napredujejo do najvišje plačilne stopnje VII. plačilnega razr.

Ako primerjamo postavke učiteljskih plač v posameznih stopnjah z načrtom službene pragmatike državnih uradnikov, vidimo, da začne učitelj službovati v zadnji stopnji XI. razreda, torej tam, kamor so uvrščeni uradniki s štirimi razredi kake srednje šole in z ljudsko-šolsko izobrazbo. V višjih plačilnih razredih pa bi bila razlika med uradniškimi in učiteljskimi plačami še mnogo večja. Uradnik bi prišel po predloženem načrtu v VII. plačilni razred najvišje stopnje s 7200 dinarjev letne plače in 1680 dinarjev aktivitetne doklade; učitelj pa samo 5000 dinarjev brez aktivitetne doklade; uradnik skupine C, predizobrazba 4 razredi srednje šole — pa bi prišel v VIII. razred naj-

višje stopnje z letno plačo 5400 dinarjev in 1380 dinarjev aktivitetne doklade, torej za 1780 dinarjev več nego učitelj z najvišjo plačo, ker učiteljstvo po sedaj veljavnem zakonu nima aktivitetne doklade. Prizna se jim sicer pravica do brezplačnega stanovanja in kuriva ali do povračila v denarju za to, a ne določa v kateri višini.

Iz navedenega je razvidno, da bi bilo ljudsko-šolsko učiteljstvo daleč zapostavljeno za uradniki z isto predizobrazbo glede plač, ako postane predloženi uradniški načrt zakon.

Zato prosim „Zaveza Jugoslovanskega učiteljstva“, ki je zastopnica ljudsko-šolskega in strokovnega učiteljstva (mešč. š. v Sloveniji), da blagovoli ministrstvo delovati na to, da se v načrt zakona o začasnem izenačenju plač in nekaterih drugih odnošajev civilnih in vojaških državnih uslužbencev člen I. izpremeni, da se bo glasil v naslovu tako:

Plače in aktivitetne doklade uradnikov, častnikov in ljudsko-šolskih ter strokovnih (meščansko-šolskih) učiteljev. Za uradnike, častnike in ljudsko-šolske ter strokovne (meščansko-šolske) učitelje se določijo naslednji razredi, plačilne stopnje in aktivitetne doklade.

V zakonu naj se izrecno določi, da se ljudsko-šolsko učiteljstvo uvrsti v skupino B, in da se zakonitim uveljavljenjem uradniškega načrta ukine veljavnost šolskega zakona z dne 23. julija 1919.

Pa še drug velik nedostatek ima šolski zakon z dne 23. julija 1919. Ta zakon kakor tudi uradniški zakonski načrt sta prezrla strokovno (meščansko-šolsko) učiteljstvo. Niti z besedico ga ne omenjata.

V Sloveniji je sedaj po večjih mestih 18 meščanskih šol. Na teh šolah poučujejo strokovni učitelji, ki morajo napraviti poseben izpit učne usposobljenosti za meščanske šole iz ene izmed treh strokovnih skupin (ali kak drug specialen strokovni izpit).

Takih strokovnih učiteljev že sedaj tako primanjkuje, da je morala vlada otvoriti letos na učiteljsku v Ljubljani in v Mariboru celoletne tečaje za vse tri strokovne skupine za učitelje, ki se pripravljajo za ta strogi izpit. Ker imajo ti strokovni učitelji višjo kvalifikacijo, naj se uvrste za en razred višje od ljudsko-šolskega učiteljstva, začno naj torej službovati v IX. in napredujejo do najnižje stopnje VI. plačilnega razreda.

Vse učiteljstvo v Sloveniji pričakuje, da se ugodni njegovim upravičenim zahtevam.

„Zaveza jugoslovanskega učiteljstva v Ljubljani.“

Luka Jelenc, predsednik.
Rudolf Dostal, strok. tajnik.

Napredovanje državnih uradnikov in njih uvrstitev po načrtu službene pragmatike.

Po svoji predizobrazbi se dele uradniki v štiri skupine:

A. Uradniki s popolno visokošolsko izobrazbo.

B. Uradniki, ki imajo najmanj popolno srednjo šolo z maturo ali kako strokovno šolo enakovredno šolam z maturo.

C. Uradniki z najmanj štirimi razredi srednje šole.

D. Uradniki z najmanj štirimi razredi ljudske (osnovne) šole.

Uradniki skupine A pričnejo službo z IX. do VI. r., B z X. do VII. r., C in D z XI. r., C do VIII. in D do IX. čin. razr.

Razpredelnica je v „Zavezini“ spomenici, po kateri se lahko primerja plače po zakonu in plače, ki bi jih dobili po pragmatiki.

Osrednji odbor srbskega „Udruženja“ pri ministru zaradi uvrstitve v splošno pragmatiko drž. uradništva.

Beograd, 23. nov. 1919.

Glavni odbor srbskega „Udruženja“ v Beogradu je bil pri ministru v gori imenovani zadevi in poroča o uspešnih teh korakov »Narodna Prosveta« v 31. štev. sledeče:

„Učiteljske plače in pragmatika. Če tudi izgleda, da s pragmatiko drž. uradništva sedaj še ne bo nič in da bo gmotni položaj uradnikov začasno uredjen s povišji v dokladah, vendar je smatral „Gl. odbor“ za svojo dolžnost, da se informira o celi stvari pri ministru g. Lukiniću, kateremu je bil poverjen izdelek te pragmatike.

Ker g. ministra 20. t. m., o priliki poseta delegatov Gl. odbora Učiteljskega Udruženja, ni bilo v ministru, je sprejel delegate osebnih ministrov tajnik in jim

obljubil, da bo obvestil ministra o celi zadevi in potem informiral „Gl. Odbor“.

21. t. m. so šli delegati ponovno v ministrstvo in ker niso mogli najti tudi ta dan g. ministra, je izvesti osebnih sekretar nase delegate, da je referiral g. ministru o smotru našega poseta. G. minister je izjavil sledeče: da je njegovo mišljenje, da se te plače v zakonu ne odnosijo tudi na učitelje. Te plače se določujejo po pragmatiki, a učitelji so dobili plače po specialnem zakonu. On misli, da je to stvar vsakega resortnega ministra — v tej zadevi ministra prosvete — da uvedejo svoje uradnike v pragmatiko.

Na koncu je dejal, da bo predložena pragmatika parlamentu.

Obisk delegatov „Gl. Odbora“ je imel v tem slučaju informativen značaj. Ker pa smo pooblašenci vseh učiteljskih društev vsega kraljevstva, izjavljamo, da ne bomo nikdar dopustili degradacijo našega statusa v tem: da imajo uradniki z isto kvalifikacijo večjo plačo kot učiteljstvo.

Gl. odbor bo nadaljeval svoje delo v tem oziru.

Začasna ureditev plač drž. uradnikom v Jugoslaviji.

Ker ministru brez narodnega predstavnstva ni hotelo uveljaviti enote službene pragmatike za državne uradnike, je uredilo gnotnim zantevam državnega uradništva na ta način, da je dovolilo uradniške doklade.

Poročilo o teh poviskih se glasi sledeče:

Minister za konstituanto je v sporazumu in s privolitvijo ministrskega sveta ter finančnega ministra odredil, da se s 1. decembrom t. l. dovolijo vsem državnim nastavnim draginjske doklade in sicer za vse nastavnence brez uradniskega čina ter za uradnike XI. činovnega razreda 120%, za uradnike X. čina 110% za IX. čin 100%, za VIII. čin 90%, za VII. čin 80%, za VI. razred 70 odstotkov, za V. 60 odstotkov, za IV. 50 odstotkov in za III. 30 odstotkov od vseh dosedajšnjih prejemkov (plača, doklade, stanarina itd.) Ministrska naredba se bo datirala z 3. decembrom, doklade se izplačajo se pred Božičem. Uradniske organizacije se priznavajo izenačenje statusa se mora izvršiti do 1. marca 1920., ko bo urejena že valuta.

Zadnje razmotrivanje položaja.

Šhod ljubljanskega učiteljstva.

Ljubljana, 13. dec. 1919.

Ureditev plač prinaša mnogo razburjanja tako učiteljstvu, kakor tudi ostalemu državnemu uradnistvu. In kako tudi ne, ko vlada trnovratno prezira to vprašanje in ne da jasnega odgovora ni z ozirom na uradniško vprašanje sploh in še manj glede učiteljske uvrstitve v splošno pragmatiko državnega uradništva.

Danes je položaj tak, da se izvede zakon, ki ga prinasamo na drugem mestu.

Kes je, da z izvedbo tega zakona postanemo prvi faktično državni uradniki; res je, da se s tem zakonom enotno urede plače za vse učiteljstvo v državi in je to velik uspeh, da nismo več pri plačah razcepljeni in bo v bodoče naša borba skupna in tem uspešnejša; res je, da se z izvedbo tega zakona odpomore nujni sili, v kateri se nahaja hrvatsko in srbsko učiteljstvo, in je zato izvedba tega zakona velike koristi za naše bratske stanovske tovariše, ki zaradi tega od izvedbe zakona pod nobeno ceno ne morejo odpustiti. A pozabiti ne smemo, da se z izvedbo tega zakona odtujimo od regulacije ostalega državnega uradništva, da bomo gmotno na slabšem, kakor ostalo državno uradništvo na podlagi novih draginjskih doklad in da z izvedbo tega zakona postanemo državni uradniki s posebno kategorijo.

Treba bo torej nove borbe in novih naporov, da pridemo zopet v pravi tir in da se izpolnijo v polni meri naše zahteve.

V to svrhu je bil za soboto, 13. dec. t. l., šhod učiteljstva v telovadnico I. m. š. v Ljubljani, da se razjasni položaj in naše stališče k tem vprašanjem.

V naglici je bilo to izvršeno, ker se je šhod moral takoj vršiti, to pa zaradi odhoda referenta viš. šol. sv. v. svetnika dr. Skabrneta v Beograd, kamor odhaja po nalogu vlade urediti vsa nejasna vprašanja šol. zakona, da se potem izvede zakon tudi pri nas.

Opuščamo običajni ton poročil takih zborovanj in se omejimo le na konstatiranje dejstev brez vprašanj in debat.

Da ta zakon ne konvenira našim razmeram, je krivda v tem, ker ni niti v presvetnem ministru v Beogradu niti ni bilo pri sestavi tega zakona v Beogradu